

ГОДИНА IX.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 44.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Издази за време бављења позоршне друживе у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

Х А М Л Е Т.

Трагедија у 5 чинова, од Вилема Шекспира. с енглеског превео др. Лаза Костић.

(Наставак.)

ДРУГИ ЧИН.

П ва појава.

Соба у кући Полонијевој. Улазе Полоније и Риналдо.

Полоније.

Подај му ове новце, синко, писма та.

Риналдо.

Разумем, господару.

Полоније.

Риналдо синко, не ће с горег бит' пре састанка да мало пропиташ како се влада.

Риналдо.

Мишљах и сам то.

Полоније.

Тако је, добро, врло добро. Чуј, за Данце питај у Паризу пре, какви су, ко су, где се састају, и с ким, шта троше, па кад нађеш ти, расчитујући, трагајући то, да познају мог сина, приђи им, па запитај о њему поближе, учини му се знанац из даље. па реци: — „Знам му оца, другове, и њега мало“; — јеси л', синко, чуо?

Риналдо.

Да, врло добро, господару, да.

Полоније.

„И њега мало“, рец' „ал' овлаш тек, но ако ј' онај, то је спадало, оваки је, онаки“, ту натовари на њега еваншта, само ништа што б' срамотило га: чувај ми се тог; знаш, несташнице, ћуди, раскалаш, к'о сваки младић кад је слободан што чини.

Риналдо.

К'о на пример карте.

Полоније.

Да,

ил' пиће, псовка, свађа или бој, ил' дробље, — хајде де!

Риналдо.

Срамотило б' га то, господине.

Полоније.

Не, не, зачини само чиме годе знаш. Не казуј само какве саблазни, к'о да се не би умерити знао: То не бих ја; износи грешке му да с' чине тек слободе пегнице, тек плахе ћуди жесток посуктај, несавладана, раздивљана крв, што сваком бива.

Риналдо.

Ал', господине, —

Полоније.

К'о велиш, за што?

Риналдо.

Да, господине — ја молим, за што?

Полоније.

Ево томе смер!

Упалиће, уздам се, досетка: Намећућ' сину мом те љагице, к'о да ј' у послу мало обрглав, запамти, онај што г' испитујеш ако га кривога у тим ствар'ма зна, уз тебе ће јамачно пристати: „Да брате“, — „друже“, ил' „господине“, — ил' како је већ тамо обичај, ил' узречица.

Риналдо.

Да, господине.

Полоније.

И онда ће тај човек — онда ће —
Шта хтедох рећи? Хтедох, свеца ми,
к'о нешто рећи. Где сам оно стао?

Риналдо.

Рекли сте, „Јамачно пристати,
ил' „друже“, ил' „господине“.

Полоније.

Јамачно, рекох, пристаће, — да, да;
Овако ће: „Младића тога знам;
јуче га видех, ил' ономадне,
ил' тад, ил' тад, са тим, ил' тим, па што но реч,
коцкао се љуто; онде беше п'јан,
при лоптању се онде побио;
ил' видех га ућ' у какав блудни дом,
сирјеч“ и прочита.
Сад видиш то; тако ћеш упецат'
на мамак лажи штуку истину.
Тако се зна, досетљив, мудар ум
довијати, савијат', засести,
те заходећи наћи прави пут.
Тако ће ти помоћи савет мој,
да дознаш сина мог. Разумеш, а?

Риналдо.

Разумем, господару.

Полоније.

Збогом сад!

Риналдо.

Мој добри господару.

Полоније.

Мотри сам,

да знаш како се влада.

Риналдо.

Јамачно.

Полоније.

Нек учи свирку.

Риналдо.

Знам, господине!

(Оде.)

Долази *Офелија.*

Полоније.

У здрављу! Гле, Офел'ја? Шта ћеш ти?

Офелија.

Јух, оче, ала ми је било страх!

Полоније.

А за што, за име Бога?

Офелија.

У мојој соби, оче, пијем ја,

Ал' ето преда м' кнеза Хамлета, —

гологлав, раздрљен, а чаране
на чланке су му пале, прљаве;
к'о криа блед, дршћу му колена,
у погледу му тако страхан бол,
к'о да ј' из пакла јадан утек'о,
страхоте причати.

Полоније.

Полудио, љуби те.

Офелија.

Ја не знам, оче, ипак ми је страх.

Полоније.

Шта рече?

Офелија.

Руку м' узе жестоко,
забаци главу, руком опружив,
а другом руком преко чела свог,
у лице ми се тако загледа,
к'о да б' га прг'о. — Тако подуже:
На послетку — затресе руку ми,
и трипут махнув главом доле гор',
дубоко, тако боно уздахну,
к'о да ће му се снага распући,
к'о да ће свиенут'! За тим, пусти ме,
и окренутим лицем на раме,
без очију погађ'о је свој пут,
без очију на врата погоди,
непрестано на мене гледајућ'.

Полоније.

Хајд' самном сад: да видим где је краљ.
Та то је сунти занос љубави,
жестином својом себе сатире,
а вољу тера у очајни рад,
к'о страст ма која друга под небом,
што мучи нашу нарав. Војим се —
Што? Да л' му скоро преку рече реч?

Офелија.

Не, драги бабо, ал' сам одбила
сва писма му по заповести вам,
и доласку заступила му пут.

Полоније.

За то је махнит. Врло ме је жао,
што бољом пажњом ја не мотрих на њ:
Ја мишљах, шала, превариће те.
Проклета сумња! Кад је човек стар
пренагли му се често смотреност,
к'о младима што пажња малакше.
Сад хајд'мо краљу, он то мора знат';
притајати донело б' већи јад,
нег' мржње што ће, издат' љубав сад.

(Оду.)

(Наставиће се.)

Српско народно позориште

(Свршетак.)

И ове године стигли су позоришту прилози и завештаји, и то:

1. Легат пок. Радивоја Ковачевића из Аде од 100 фор., што га је исплатио син покојников Радивој Ковачевић млађи.

2. Легат пок. Константина Антоновића из Лице, за који се још не зна колики је. Г. Димитрије Крестић, адвокат у Араду, умољен је, да заступа ово друштво при расправи оставине покојникове и да нас извести како о резултату ове оставинске расправе, тако и о стању легата, што га је позоришту оставио године 1882. пок. Стеван Антоновић из Лице у износу од 100 фор. Но до данас још није стигао никакав извештај.

3. Српска дилетањтска позоришна дружина у Тителу давала је 25. августа 1883 у корист срп. нар. позоришту представу „Низ бисера,“ и послала је чист приход од те представе у износу 60 ф.

4. Штедионица у Вуковару, која се врло често сећа овог нашег народног завода, послала је и ове године прилог од 50 фор.

5. „Српска задруга за међусобно помагање и штедњу“ у Новоме Саду приложила је 50 фор.

Задужбина добротвора народних пок. Ђене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујићеве ступила је ове године у живот. Српска црквена општина сенђанска, као извршилаца последње воље Ђ. Брановачког, послала је на име 546 фор. као закупнину (аренду) од оних 20 ланаца земље, што су остављени позоришту, и то за једну производну годину од 1. окт. 1883. до 1. окт. 1884. Иста општина позвана је, да пошаље и закупнину од дана смрти завештачеве, дакле још за једну годину дана, и да јави, кад ће у смислу теста-мента позоришту одређених 20 закладних ланаца земље грунтовино превести на ово друштво и предати му их на руковање. У погледу тражене закупнине од дана смр-

ти завештачеве води се још прешка са поменутом општином. Позоришту одређених 20 ланаца земље вољна је општина предати овом друштву на руковање, те ће управни одбор изаслати двојицу чланова, који ће закладну непокретност у посед примити.

Приликом отварања новог чешког позоришта 6. (18.) новембра 1883 послан је од стране овога друштва брзојавни поздрав у Златни Праг.

Исто тако поздрављена је 24. новембра 1883. педесетогодишњица песника нашег Змај-Јована Јовановића у Бечу засебним брзојавом.

Добровољачком позоришном друштву у Пожези издана је дозвола, да може приказивати шаљиву игру пок. Косте Трифковића: „Француско-пруски рат“.

Вредна наша браћа Словенци превели су опет два наша оригинална комада, и то од прерано преминулог књижевника нашег Косте Трифковића. На име, словенско драматичко друштво у Љубљани послало је 51. свеску своје збирке драматичких дела под насловом: „Словенска Тапија“, у којој су штампана ова два Трифковићева комада у словеначком преводу: „Француско-пруски рат“ и „Школски надзорник“. Желимо браћи Словенцима што лепши напредак!

Лист „Позориште“ излазио је зимус за време бављења позоришне дружине у Н. Саду о дану сваке представе, а управни одбор решио је, да по одласку дружине излази и даље, и то сваког месеца по један пут.

Пошто је позоришна гардероба доста олошала, па је нужно да се поправи и обнови, то је за набавку нове гардеробе стављена у прорачун сходна свота за ову годину. А и на даље ће се морати све једнако набављати, што је најпотребније.

Ове године обрађало се доста пажње и на репертоар позоришни. Осим многих

преведених комада позоришних откупљена је трагедија „Слободарка“, од Манојла Ђорђевића-Призренца, и трагедија Шекспирова „Хамлет“, у преводу дра Лазе Костића. Осим тога изаслао је позоришни одсек две комисије: једну, која ће се старати, да се преведу страна дела, која су добра за нас, а другу, да поправи и дотера језике у преводима, што дођу са стране.

Издане су 5% тантијеме од прихода, што су их донели за више година оригинални комади: „Максим Црнојевић“ и „Саћурица и шубара“, и то за први комад пијесцу дру Л. Костићу, а за други Илији Округићу.

У смислу одлуке лањске главне скупштине вршен је непосредни надзор над позоришном дружином изапињањем подначеоника друштвеног г. А. Хаџића у Земун, Сомбор и Суботицу.

Изаслан је подбор за ревизију „Правила за позоришну дружину“ и глумачких уговора.

Издавани су зајмови под камату са 7% на сигурну хипотеку. Сконтрована је каса друштвена.

Позоришна дружина обишла је ова места: Чаково, Земун, Вуковар, Осек, Сомбор, Нови Сад и Суботицу, а сад се налази у Сенти. Дружина — поред свега тог, што је имала месеца јула 1883 ферије — заслужила је од 1. маја 1883 до

20. маја о. г. чисте хасне 1519 ф. 16 н., што је за цело ванредан добитак и леп одзив од стране народа. Нарочито ваља споменути, да је било чиста сувишка: у Сомбору 894 фор. 92 н., а у Н. Саду 1151 ф. 40 н. О дружини подносе се скупштини засебни извештаји.

Пошто „Матица Српска“ слави сутра, т. ј. 10. (22). јуна о. г. педесетогодишњицу књижевнога рада дра Јована Суботића, то је управни одбор решио, да изашље депутацију, која ће тог велеуваженог књижевника, који је као вишегодишњи начеоник овога друштва стекао особитих заслуга, поздравити на сутрашњој свечаној прослави и предати му у име позоришта сребрни дивит и златно перо, као видљиви знак поштовања и уважавања његовог педесетогодишњег обилатог рада за књигу и просвету народну. Држим, да је честити јубилар, тај изврсни књижевник и некадашњи врсни и редни старешина овога друштва пуно заслужио, да му пожелимо још дуга века и да му кликнемо из свет срца: „Живио!“

Ваља ми још споменути, да се фонд позоришни све једнако умножава и да је цело стање друштвено у опште добро и повољно.

Завршујем овај свој извештај са искреном жељом, да нам овај народни просветни завод све боље и боље напредује и цвета!“

Л И С Т И Ћ И.

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Скупа позоришна улазница.) Франсоа Жосеф Талма, славни глумац француски, беше ода ни пријатељ цару Наполеону, који га уважаваше не само као уметника већ и као саветника. Талма се упознао с Наполеоном још док он није био цар него прост официр у топничтву. Наполеон је тада једва излазио на крај, па га је и добри пријатељ му Талма много пута помагао у невољи. Нарочито му је набављао веома често

бесплатних улазница за позориште. Једна од таквих улазница, на којој стоје талмином руком написане речи: „Пустите грађанина Бонашарту у моју ложу“, изађе за време друге царевине при некој јавној дражби опет на видик, те је том приликом лор Сејмур купи за 100 гвинеја, (нешто више од 1000 фор. а. вр). Тако скупо за цело да није плаћена ни једна друга позоришна улазница.

Издаје управа српског народног позоришта.